

Discurs investidura

12 de juny de 2025

Consell, president del palament, batle, delegat, comandat general, autoritats, president del Consell Social, amics i companys.

Captatio benevolentiae és una figura retòrica que consisteix en l'esforç, a l'inici d'una obra o d'un parlament, per crear una actitud positiva i una bona predisposició per part del públic.

També és el títol d'una cançó d'un grup musical català, la tornada de la qual diu:

I, a vegades, ens en sortim.

I, a vegades, ens en sortim.

I, a vegades, una tonteria de sobte ens indica que ens en sortim.

I, a vegades, una carambola de sobte ens demostra que ens en sortim.

I, certament, m'agradaria obtenir una bona predisposició per part dels qui m'escoltau, no només al llarg dels quinze minuts que durarà aquest parlament, sinó també —i sobretot— pel que fa a l'obra col·lectiva que avui reprenem: un nou cicle transformador que s'obri davant nostre.

I és ben cert, també, que de vegades ens en sortim. Però no és mai per una tonteria o una carambola sobtada. En el nostre cas, ens en sortim perquè hem imaginat, planificat i treballat. En una paraula: **hem creat**.

I així ho seguirem fent. I és així que ens n'hem sortit, malgrat la ignorància, les mentides i la malvolença d'alguns, que anteposen interessos obscurs al bé comú.

Com a espècie i com a societat, estam immersos en una situació com jo, honestament, no hauria imaginat mai quan començava com a estudiant el meu camí

a la universitat, allà a la prehistòria... Ni tampoc m'ho hauria pogut imaginar fa només deu anys.

Al canvi climàtic —que és, i de molt, l'amenaça més gran sobre la nostra espècie a mitjà termini (i sobre la nostra manera de viure, ja a curt termini)—, s'hi sumen els conflictes bèl·lics recents que tenim a ~~tan sols~~ quatre hores de vol de ca nostra, amb la barbàrie i l'abominació resultant que tots coneixem. He dit «recents», perquè n'hi ha d'altres que fa dècades que duren i dels quals no es parla. Com tampoc no es parla d'Afganistan ni de la cruel situació que viuen allà les dones: una violència silenciosa i silenciada, metafòricament i literalment.

La postveritat, o les mentides que es difonen obertament, de vegades emparant-se en l'anonimat i de vegades sota el paraigua d'allò que es va anomenar «el quart poder».

Semblava que, des de la Segona Guerra Mundial, haviem avançat socialment, com a mínim en això que anomenam «món occidental» (pens en l'informe Beveridge i en tot el que va suposar), i haviem assolit un cert ordre que —tot i els molts defectes i injustícies— marcava un camí de progrés, de millora de les condicions de vida, de reconeixement de drets. A dia d'avui, però, no tenc gens clar que es pogués tornar a signar la **Declaració Universal dels Drets Humans**.

Sense sortir d'aquest occident a què em referia, i si miram a l'altra banda de l'Atlàntic, hom veu coses que costen de creure en aquest segle: atacs a la llibertat d'expressió, als drets humans més elementals, a les universitats... Quan, al febrer de 2021, el vicepresident actual dels Estats Units pronunciava un discurs de 31 minuts titulat *Les universitats són l'enemic*, no es referia precisament al fet que fossin l'enemic de la ignorància, la intolerància, etc. No, no era això. I no ens enganyem: **això pot arribar aquí**.

Bé, però aquest **no és un discurs sobre problemes**, sinó sobre **solucions**. I la font de la solució a tots els problemes, quan els miram com a reptes, és i ha estat sempre la mateixa: **el coneixement**.

He dit «la font de la solució», no «la solució». Per trobar solucions, fa falta un ingredient essencial: **la voluntat política**. La decisió, per part dels poders públics, de posar els mitjans necessaris per generar coneixement i posar-lo a disposició de la societat, del món, en sentit ampli.

I és aquí on les universitats tenim molt per aportar, com a **actor principal en la producció i transmissió del coneixement**.

Ho he dit diverses vegades i ho repetesc ara:

«Crec en el valor del coneixement i de les idees, en la força d'una comunitat universitària viva i compromesa, i en la nostra capacitat col·lectiva de transformar el present i construir el futur.»

Hi crec profundament. Si no fos així, no hauria assumit el compromís de continuar com a rector (ni ara, ni el 2021). Hi crec no com un acte de fe, sinó perquè **la Història ho demostra**.

I abans d'aterrar a ca nostra i explicar com ho farem a la UIB (coneixement), amb l'ajuda i el suport del Govern (voluntat política), deixau-me que cerqui referències molt més autoritzades que la meva pel que fa a la visió, dins l'àmbit europeu, de reptes, solucions i el paper que les universitats poden i han de tenir en el futur immediat.

L'informe Draghi, titulat «El futur de la competitivitat europea», presentat a petició de la Comissió Europea el setembre de 2024, assenyala que la UE ha perdut pes econòmic global en les darreres dècades i adverteix que, sense una acció decidida, Europa s'enfronta a una «agonia lenta» que podria posar en risc el seu model social i la seva sobirania.

L'informe proposa tres grans prioritats per a la UE:

1. **Tancar la bretxa d'innovació:** impulsar la recerca i el desenvolupament per competir en coneixement i tecnologies avançades.
2. **Descarbonització amb competitivitat:** reduir els costos energètics mitjançant una transició verda coordinada, amb reformes fiscals i inversions en renovables.
3. **Autonomia estratègica:** reduir les dependències externes en matèries primeres crítiques, energia i tecnologia.

I, pel que fa a les universitats, l'informe les posiciona com a **agents centrals** en la transformació econòmica i social d'Europa. Per assumir aquest rol, proposa set mesures per millorar la qualitat i l'impacte de les universitats europees, i garantir la seva contribució a la innovació, la cohesió social i al desenvolupament sostenible:

1. **Augmentar la inversió en recerca i innovació**, duplicant el pressupost d'*Horizon Europe* i reforçant la recerca bàsica i aplicada.
2. **Crear la figura del «professor UE»**, amb càtedres europees per atraure i retenir talent investigador de prestigi.
3. **Fomentar la captació de fons privats**, ampliant l'autonomia financera de les universitats públiques.
4. **Impulsar la col·laboració universitat-empresa**, millorant la gestió de la propietat intel·lectual i la transferència de coneixements.
5. **Reformar la governança universitària**, amb més autonomia en la contractació, promoció i gestió financera, menys burocràcia i el foment de la cultura emprenedora.
6. **Enfortir les habilitats digitals i d'innovació**, s'insta a integrar competències digitals, innovació i emprenedoria en els plans d'estudi.

7. **Promoure l'aprenentatge permanent**, ampliant l'oferta de formació contínua per adaptar-se als canvis ràpids en les necessitats del mercat laboral.

I he de dir, amb tota la humilitat, però amb la seguretat que aporten les dades (no els relats interessats), que **tot això és el que ja feim**, i és el que farem, entre tots, aquests anys que venen.

Tot això —les prioritats i les mesures proposades— ja forma part del nostre programa, a l'escala pròpia de la nostra universitat, juntament amb altres actuacions que impacten directament en el **benestar de les persones** que habiten aquest ecosistema que anomenam UIB.

La UIB és un **ecosistema viu de coneixement**, format per **estudiants, PTGAS i PDI**, que desenvolupa les funcions de **docència, recerca i transferència**, que funciona dins un espai físic, amb infraestructures i instal·lacions, i que es relaciona internament i externament a partir d'unes normes a través d'allò que genèricament anomenam **administració i gestió**.

Un ecosistema que existeix amb el propòsit de ser motor de progrés i cohesió social a les Illes Balears, generador de riquesa —tant la mesurable com la intangible. Perquè, la universitat pública és molt més que una institució educativa. És un veritable catalitzador de progrés individual i col·lectiu: transforma vides, desenvolupa el talent i promou el pensament lliure i crític. Alhora, genera coneixement que millora el benestar dels individus i la societat. No és gens casual que moltes de les idees i descobriments que han transformat més el món i millorat la qualitat de vida de les persones hagin sorgit de les universitats.

Aquesta és la nostra **identitat**, això és el que som i el que hem de continuar sent: un element vertebrador i dinamitzador del nostre territori, de la seva llengua, cultura i societat. Alhora, hem d'estar oberts al món, per incorporar tot allò que ens pugui enriquir i per aportar-hi tot allò nostre que contribueixi al progrés.

No som, però, **un ecosistema tancat**: interactuam constantment amb un entorn en canvi continu. Per fer front als **reptes** que això comporta, resulta imprescindible **innovar**.

Les dues *ís*: la «i» d'identitat, i la «i» d'innovació. Volem una UIB que garanteixi un entorn atractiu i estimulante per a estudiants i acadèmics, que sigui un pol d'atracció de talent, on l'encontre entre mestre i deixeble —essència de la universitat— es produeixi en condicions òptimes, amb tots els recursos del nostre temps al servei de la qualitat i l'excel·lència.

Tenim el **coneixement** i, ens consta, conseller, director general, que hi és també la **voluntat política**.

Tot el que he dit convida, de manera irresistible, a fer de la UIB una **palanca transformadora** de les Illes Balears, i un veritable element vertebrador del territori.

Convé tenir en compte, però, el que deia Epictet:

«Cap gran cosa no es crea de sobte, igual com no ho fa un raïm o una figa... Primer, ha de florir; després, donar fruit, i, finalment, madurar.»

No em dedicaré a explicar en detall com les propostes de l'equip que tenc l'honor de liderar per al període que avui encetam es corresponen amb les prioritats o les mesures que proposa l'informe Draghi. Basta fer una ullada al programa que varem proposar. Sí que en faré, però, algunes pinzellades.

La primera de les mesures que proposa l'informe Draghi és **«augmentar la inversió en recerca i innovació, destinant més recursos a la recerca bàsica i aplicada»**. Em vull aturar un moment en aquest punt.

Diu més recursos per a la recerca bàsica i aplicada. Abans de demanar res, vull fer notar això de «recerca bàsica i aplicada» (als científics no ens acaba d'agradar la distinció; ens estimam més parlar, simplement, de «recerca», però, per al que ve ara, ja ens va bé). Ningú no dubta que és important invertir en recerca aplicada. Però

s'equivoquen profundament els qui menystenen la recerca bàsica, incloent-hi, de manera molt particular, allò que genèricament s'anomena «Humanitats».

De fet, la demostració d'aquest error prové de la Història, i no m'estendré aquí en els centenars d'exemples que mostren que allò que anomenam ciència bàsica ha donat lloc a realitzacions pràctiques que han contribuït a millorar substancialment la qualitat de vida.

Les humanitats han estat i segueixen sent imprescindibles per comprendre'ns a nivell individual i col·lectiu. I, de la interacció entre humanitats i ciències naturals, en sorgeixen descobriments fascinants. Per exemple, a partir de la lingüística i la neurociència sabem —des de la dècada del 2010— que els individus que són capaços de parlar més d'un idioma són capaços, entre altres coses, de trobar solucions diferents a un mateix problema depenent de la llengua en què hi pensin. I és aquí, precisament, on se substantia aquella afirmació poètica que **«una llengua és més que un vehicle de comunicació: és tota una manera de veure el món»**. Si algú necessitava alguna excusa per aprendre una llengua —la pròpia de les Illes, per exemple—, ja la té.

I ara sí, conseller, ara sí que deman: hem aconseguit, al llarg dels darrers quatre anys, un increment notable del pressupost (de 114,5 a 202,1 milions d'euros), en gran mesura gràcies a l'aportació del Govern a través del contracte programa. I us n'estam molt agraïts.

Necessitarem, conseller, negociar un nou contracte programa per al període 2027-2030. I no m'agrada demanar sense oferir: **us oferim la nostra lleialtat institucional**, la nostra col·laboració en tot allò que caigui dins l'esfera de la nostra activitat i, per descomptat, **un rendiment de comptes escrupolós**, com hem fet fins ara.

Una part d'aquest increment pressupostari prové del fet que, en el període 2022-2024, hem **multiplicat per sis els fons captats competitivament per a la recerca**

(cosa que no està gens malament) i que hem donat un **impuls molt fort a la col·laboració amb les empreses**, propiciant la innovació d'alt valor afegit.

Això eren prioritats i mesures que Mario Draghi proposava en el seu informe (i nosaltres ens hi vàrem posar abans que l'informe sortís, que consti...).

Seguirem, evidentment, per aquest camí. I comptam aquí amb les **complicitats establertes amb el Govern** pel que fa a la innovació i l'R+D empresarial (a través dels programes *Accelera* i *Valida*), i amb una aventura il·lusionant que ens permetrà establir **sinergies molt potents i transformadores: l'IRIB**, la *Institució de Recerca de les Illes Balears*, ni més ni manco que una **versió local dels «professors UE»** que proposava l'informe de referència.

Les **profundes transformacions** que, els darrers quatre anys, hem dut a terme en la política de recursos humans del professorat ens posen en disposició d'escometre actuacions plenament alineades amb això.

Hem aconseguit també **fons competitius del Mecanisme de Recuperació i Resiliència de la UE**, que ens han de permetre, en el termini d'un any, **convertir-nos en la universitat més sostenible d'Europa**. Som, ja ara, el projecte d'autoconsum **més important de tot l'Estat**.

La descarbonització i l'autonomia (energètica, en aquest cas) a què es referia Draghi com a prioritats 2 i 3 per a Europa, en el seu informe.

Tot això anirà acompanyat de **noves infraestructures**, incloses en el **Pla d'infraestructures educatives del Govern**, i del tot necessàries, com són el nou **edifici de Ciències**, la **segona residència d'estudiants**, o la **biblioteca central**, entre d'altres.

I no m'oblid dels estudis: encetarem un **procés de revisió del mapa de titulacions**, amb una **perspectiva integrada grau-màster**, que permetrà posar en marxa **noves titulacions** de grau i de màster, a més dels dos graus (Farmàcia i Ciències de

l'activitat física i l'esport) i els tres màsters implantats aquest curs. **Ciències de la Mar** començarà el curs 2026-2027.

I, parlant també d'estudis, l'informe feia referència a la **formació al llarg de la vida**: ho feim, ho hem fet sempre, però **des d'aquest curs oferim les microcredencials**: formacions molt específiques, dissenyades en resposta a **demandes professionals concretes** provinents de sectors aliens a la Universitat (administració pública, empreses, col·legis professionals, etc.) i amb **validesa reconeguda arreu de la UE**.

I acab, com m'heu sentit dir moltes vegades, tal com feim els investigadors: **amb els agraïments**.

Gràcies a la comunitat universitària pel seu suport, per les aportacions al llarg d'aquest temps, i també per aquelles que han estat en forma de crítiques: **tot suma, tot ajuda**, perquè aquesta és una obra col·lectiva —ho he dit al principi, i ho hem demostrat aquests darrers anys mitjançant diversos, i molt importants, processos participatius: des del Pla estratègic a la confecció de plantilles, passant per l'estratègia de sostenibilitat.

Promet que em **passejaré més pels centres, els bars i les instal·lacions...**, i estarem, com sempre, **oberts a parlar, a fer autocrítica i a redreçar allò que no va bé**. A aquells qui no hem sabut convèncer amb la paraula, esperam poder-los convèncer amb els fets.

És de justícia fer un **esment especial al Consell d'Estudiants**: per primera vegada, que jo recordi, tenim **participació** (no dic presència: dic participació) activa i aportacions importants de la seva part als diferents òrgans de govern de la casa.

I em toca i vull **agrair de tot cor, al meu equip —en sentit extens, incloent-hi el gabinet del rector— que m'hagin cuidat admirablement durant una campanya inusualment dura**. Som, i volem ser, una universitat que té **cura de les persones**. Aquesta és una excel·lent demostració que **estam preparats per ser-ho**.

A les persones que han format part de l'equip, i que ara —per motius personals— deixen la primera línia (dic “la primera línia”, perquè totes continuen vinculades al nou equip):

- **Carmen:** gràcies pels cafès compartits, segurament ens n’han faltats més... Tu em vares ensenyar com s’obrien els sobrets de sucre de manera eficient... n’hi haurà més, de cafès (i de sobrets de sucre).
- **Yolanda:** tu no prenies cafè, però feies uns esquemes magnífics... Gràcies per les estones compartides, massa poques, en som conscient, i per les converses... Seguirem, però, fent esquemes —uns altres— i també conversant sobre la vida, en totes les seves dimensions.
- **Magdalena:** tu tampoc no prenies cafè, i aportaves sovint aquell punt de dissidència intel·ligent i divertida, cosa que —em consta— continuaràs fent i m’agradarà molt que facis, tot i que des d’una altra posició...
- **Marcos:** tampoc no prenies cafè: gràcies per la “teràpia gratuïta”, per ser-hi sempre, discretament; i enhorabona, secretari general de l’aliança europea EUNICoast! Promet que tindrè xocolata... seguirem treballant per la internacionalització i la renovació docent a través d’aquesta aliança.

Gràcies als nous membres que us incorporau: **Cristina, Lucrecia, Montse, Pau...** gràcies pel vostre compromís, per **l’energia renovada** que aportau.

I gràcies als qui continuau: **gràcies per la feina feta i gràcies pel compromís renovat, per les idees, per la força, per ser-hi...**

Avui inauguram un nou temps. Un temps que ens convoca, que ens il·lusiona, que ens exigeix. És un temps de treball, com sempre, i també un temps d’il·lusió, de **fer, entre tots, d’aquesta terra un lloc millor cada dia.**

Sèneca deia que *«en la virtut hi ha la vertadera felicitat.»*

Siguem feliços...